

Verdal kommune

Landbruk, miljø og arealforvaltning

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET Postboks 8007 Dep 0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref: MARHOV 2018/10041

Dato: 15.03.2019

Høring om ny fjellov - Uttalelse fra Verdal kommune

Oversender politisk behandlet høringsuttalelse om ny fjellov fra Verdal kommune.

Med hilsen

Mariann Hovin
Landbrukssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Postadresse:

Postboks 24
7651 VERDAL
Tlf. 74 04 82 00

Saksbehandler:

Mariann Hovin
mariann.hovin@verdal.kommune.no
Tlf. 47473892

Organisasjon:

Organisasjonsnr. 938587418
E-post: postmottak@verdal.kommune.no
Web: <https://www.verdal.kommune.no>

Verdal kommune

Sakspapir

Høring om ny fjellov - Uttalelse fra Verdal kommune

Saksbehandler: Mariann Hovin	Arkivref: 2018/10041 - /000
E-post: mariann.hovin@verdal.kommune.no	
Tlf.: 47473892	

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	14.03.2019	27/19

Saksprotokoll i Formannskap - 14.03.2019

BEHANDLING:

Marit Voll fikk permisjon og forlot møtet. Til stede 8 representanter.

Silje Sjøvold fremmet følgende alternativt fellesforslag fra formannskapet:

- Verdal kommune viser til forslag til ny fjellov i NOU: 2018 11. Verdal kommune har i tillegg til å ha en stor grunneier på sine utmarksressurser, A/S Værdalsbruket, 10 statsallmenninger med stort arealgrunnlag. Det er viktig for Verdal kommune at det gis adgang til lokale tilpasninger i sammensetningen av fjellstyret, både med antall medlemmer og eventuelle understyrer.
- Verdal kommune støtter USS sin uttalelse på punkt 6.4 «Fjellstyrer som omfatter flere allmenninger eller flere kommuner», om at det bør være en målsetning om ett fjellstyre per kommune, men at det likevel bør åpnes for at det kan være flere fjellstyrer i en kommune med flere statsallmenninger der geografiske eller andre hensyn taler for det.
- Verdal kommune er enig i at lovverk og forvaltning framstår som fragmentert og uoversiktlig, og at det er behov for opprydding og forenkling. Verdal kommune støtter derfor at dagens fjellov og statsallmenningslov slås sammen og erstattes med en ny fjellov. Men påpeker at en sammenslåing av Fjelloven og Statsallmenningsloven ikke må medføre at rettigheter som i dag ligger til lokal landbruksnæring eller innbyggere blir svekket eller fjernet.
- Det er viktig at en sammenslåing av lovverket ikke medfører en svekkelse av dagens rettigheter i forbindelse med beite- og allmenningsbruk. Verdal kommune støtter derfor ikke at det åpnes for at hensyn til friluftslivet skal veie tyngre enn beite- og bruksretter under paragraf 2-7. Dette er en utvanning av beite- og bruksretter, og vil tillate at bruksberettigede kan bli frarøvet muligheten til å benytte seg av gamle rettigheter. For landbruksnæringa og reindriftsnæringen er benyttelsen av slike rettigheter avgjørende for å opprettholde en økonomisk lønnsom drift. Friluftslivet er for øvrig ivarettatt gjennom Friluftsloven. Verdal kommune støtter derfor mindretallsforslaget i denne paragrafen.

Ved votering ble fellesforslaget fra formannskapet enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

1. Verdal kommune viser til forslag til ny fjellov i NOU: 2018 11. Verdal kommune har i tillegg til å ha en stor grunneier på sine utmarksressurser, A/S Værdalsbruket, 10 statsallmenninger med stort arealgrunnlag. Det er viktig for Verdal kommune at det gis adgang til lokale tilpasninger i sammensetningen av fjellstyret, både med antall medlemmer og eventuelle understyrer.
2. Verdal kommune støtter USS sin uttalelse på punkt 6.4 «Fjellstyrer som omfatter flere allmenninger eller flere kommuner», om at det bør være en målsetning om ett fjellstyre per kommune, men at det likevel bør åpnes for at det kan være flere fjellstyrer i en kommune med flere statsallmenninger der geografiske eller andre hensyn taler for det.
3. Verdal kommune er enig i at lovverk og forvaltning framstår som fragmentert og uoversiktlig, og at det er behov for opprydding og forenkling. Verdal kommune støtter derfor at dagens fjellov og statsallmenningslov slås sammen og erstattes med en ny fjellov. Men påpeker at en sammenslåing av Fjellogen og Statsallmenningsloven ikke må medføre at rettigheter som i dag ligger til lokal landbruksnæring eller innbyggere blir svekket eller fjernet.
4. Det er viktig at en sammenslåing av lovverket ikke medfører en svekkelse av dagens rettigheter i forbindelse med beite- og allmenningsbruk. Verdal kommune støtter derfor ikke at det åpnes for at hensyn til friluftslivet skal veie tyngre enn beite- og bruksretter under paragraf 2-7. Dette er en utvanning av beite- og bruksretter, og vil tillate at bruksberettigede kan bli frarøvet muligheten til å benytte seg av gamle rettigheter. For landbruksnæringa og reindriftsnæringen er benyttelsen av slike rettigheter avgjørende for å opprettholde en økonomisk lønnsom drift. Friluftslivet er for øvrig ivaretatt gjennom Frilufsloven. Verdal kommune støtter derfor mindretallsforslaget i denne paragrafen.

Rådmannens forslag til vedtak:**Verdal kommune gir følgende uttalelse til ny fjellov:**

Verdal kommune støtter å samle lovene, for at den skal kunne:

- Styrker de bruksberettigede og de samiske rettighetene i allmenningene, noe som betyr at hver statsallmenning får sin representant inn i Fjellstyret, og at alle medlemmene må få tale og stemmerett uten en differensiert brøkregning.
- Bidrar til at inntektene fra statsallmenningen brukes i allmenningsbygda og allmenningsgrenda, herunder i første rekke til å styrke allmenningen inntjeningsmuligheter.
- Ikke inneholde motstridene bestemmelser, som fører til uenigheter.
- Legger til rette for at alle innbyggerne kan ha sambruk av arealene.

Saksopplysninger**Bakgrunn.**

Verdal kommune har i tillegg til å ha en stor grunneier på sine utmarksressurser, A/S Værdalsbruket, 10 statsallmenninger med stort arealgrunnlag. Derfor er det særdeles viktig for Verdal kommune å uttrykke sitt behov for at ressursene skal forvaltes av innbyggerne i

kommunen og ikke minst de innbyggeren i Verdal som har deler av sitt utkomme fra utmarksressursen i kommunen.

Statsallmenningslovverket består av lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova) og lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene (statsallmenningsloven). Disse to lovene regulerer bruken av statsallmenninger, og må ikke forveksles med bygdeallmenninger, som har sitt eget lovverk. Den sener tids endringer i bruksstrukturen og den økte anerkjennelse av samisk reindriftsutøvelse sine land og ressursrettigheter, har resultert i et forslag, utarbeidet av et utvalg sammen satt av ulike bruksinteresser for skog og utmark, om en omforent lov for statsallmenninger, Fjelloven. Dette arbeidet resulterte i NOU 2018: 11. Loven er inndelt i 13 kapitel og omhandler innholdet fra begge lovene.

Vurdering.

Kapitel 1. – Kva lova gjeld

§ 1-1 Formål

Denne lova har til formål å legge til rette for ein berekraftig bruk av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta.

Bruk og styring av statsallmenningane skal skje slik at allmenningsbruk, medrekna jakt og fiske for innanbygdsbuande, og samisk reindrift kan utøvast slik bruksrettshavarane og reindriftra har rett til. Statsallmenningane skal også brukast slik at tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenta.

Verdal kommune oppfatter at samiske og bruksrettigheter interesser er sidestilt med allmenningsbygda og allmenheten. Verdal kommune mener at bruksberettiget og samiskes interesser må ha forrett for bruken av allmenningen, foran allmenheten og allmenningsbygda, på den måten at de kan benytte sin bruksrett i form av beite, seter og uttak av skog i statsallmenningen. Dette er viktige rettigheter for veldig mange gårdbrukere sin næringsgrunnlag. Friluftsløven og i den, allemannsretten, vil sikre retten til bruk av utmarka for øvrige innbygger.

Kapitel 2. – Generelle reglar om den jordbruks tilknytte bruksretten.

Verdal kommune støtter i hovedsak flertallets sin innstilling til nytt lovforslag i kapitel 2. Det er viktig for utøvelse av jordbruks virksomhetene i Verdal kommune at de har tilgang til ressurser som tilligger statsallmenningene. Og at denne retten begrenser seg til landbruksforetak som drives aktiv. Det er også viktig for de som driver jordbruksdrift i Verdal, uten allmenningsrett å kunne få leie seg beiterettigheter på statsallmenningen fra bruk som har allmenningsrett. Verdal kommune finner det naturlig at slike avtaler inngås mellom Fjellstyret og de som har behov for å leie. For å sikre en likebehandling av behovene til søkerne, bør søknadene være standardiserte søknadskjema.

Når det gjelder § 2-7 Verdal kommune forstår det slik at jordbrukstilknytte bruksretter kan bli begrenset, av hensynet til naturgrunnlag og friluftsliv. Dersom denne bestemmelsen innføres, vil det i Verdal kommune kunne ramme de bruksberettigede på en negativ måte, særlig med tanke på beitebruk.

§ 2-7. Avgrensingar i utøvinga av dei jordbrukstilknytte bruksrettane. Bruksrett i statsallmenning skal ikkje vere til hinder for at fjellstyret vedtek og set i verk slike avgrensingar i utøvinga av bruksrettane som blir rekna som nødvendige for å halde oppe yteevna til allmenningen.

Vedtak som nemnt i første ledd kan også gå ut på avgrensingar i utøvinga av bruksrettane i delar av allmenningen av omsyn til naturgrunnlag og friluftsliv.

Avgrensingar i utøvinga av bruksrettane etter første og andre ledd kan gjelde for eit nærare fastsett tidsrom eller inntil vidare.

Fjellstyret skal syte for at avgrensingar i utøvinga av bruksrettane blir kunngjorde for bruksrettshavarane på tenleg måte. Avgrensingane gjeld frå fire veker etter at dei er kunngjorde, dersom ikkje eit anna tidspunkt for ikraftsetjinga er fastsett i kunngjeringa.

Kapitel 3. Administrasjon og organisatoriske reglar

§ 3-1 Fjellstyret

I kvar kommune der det er statsallmenning skal det vere fjellstyre.

Hovudregelen er at det skal vere fem medlemmar i fjellstyret.

Fjellstyret skal ha minst to representantar for dei med jordbrukstilknytt bruksrett. Er det fleire allmenningar under kvart styre, kan fjellstyret ha ein representant for dei med jordbrukstilknytt bruksrett frå kvar allmenning. Årsmøtet fastset om kvar allmenning skal vere representert i fjellstyret. Kommunestyret sikrar ei balansert røysting når talet på representantar med jordbrukstilknytt bruksrett er fleire enn to.

Jakt-, fiske-, friluftsliv- og allmenne interesser skal vere representerte i fjellstyret.

Fleirtalet av medlemmane etter tredje og fjerde ledd skal vere fast busette i området der allmenningen ligg, eller i bygd eller grend der innbyggjarane frå gammal tid har utøvd allmenningsbruk i allmenningen, jf. §§ 5-1 og 5-2.

Ligg ein allmenning heilt eller delvis innanfor det samiske reinbeiteområdet, jf. § 4 i reindriftslova, skal fjellstyret ha to representantar for samisk reindrift.

Medlemmane av fjellstyret skal ha personlege varamedlemmar.

I kommunar med fleire allmenningar kan kommunestyret ta avgjerd om at det skal vere fleire fjellstyre i kommunen. Slike vedtak kan berre gjerast etter søknad frå fjellstyret eller andre partar organiseringa vedkjem, og etter forslag frå fellesorganisasjonen for fjellstyra. Statskog SF skal ha høve til å uttale seg om spørsmålet.

Fjellstyret skal veljast for fire år.

Kommunelovens §§ 15 og 16 nr. 3 gjeld tilsvarande så langt dei passar.

§ 3-2 Oppnemning av fjellstyre

Postadresse:

Postboks 24
7651 VERDAL
Tlf. 74 04 82 00

Saksbehandler:

Mariann Hovin
mariann.hovin@verdal.kommune.no
Tlf. 47473892

Organisasjon:

Organisasjonsnr. 938587418
E-post: postmottak@verdal.kommune.no
Web: <http://www.verdal.kommune.no>

Kommunestyret skal nemne opp fjellstyre, jf. § 3-1, og mellom dei leiaren og nestleiaren for fjellstyret.

Årsmøtet skal fremje forslag til kommunestyret om representantar for dei med jordbrukstilknytt bruksrett og personlege varamedlemmar. Årsmøtet skal gjere framlegg om minimum to representantar til kvar plass i fjellstyret. Det skal vere like mange av kvart kjønn.

Vedkomande reinbeitedistrikt set fram forslag om representantar for samisk reindrift og personlege varamedlemmar. Reinbeitedistriktet skal gjere framlegg om minimum to representantar til kvar plass i fjellstyret. Det skal vere like mange av kvart kjønn.

Kommunestyret skal nemne opp medlemmane mellom dei det er gjort framlegg om etter andre og tredje ledd, og følge prioriteringane så langt råd er.

Kommunestyret vel representantar og personlege varamedlemmar etter § 3-1 fjerde ledd [mindretalet: tredje ledd] mellom anna etter forslag frå organisasjonar.

Likestillings- og diskrimineringslova § 28 første til tredje ledd gjeld tilsvarande.

Kommunelova § 14 første ledd bokstav a gjeld tilsvarande så langt dette samsvarer med § 3-1. Kommunelova § 14 første ledd bokstav a gjeld ikkje for representantar for samisk reindrift.

Styremedlemmane skal ha ei rimeleg godtgjersle for arbeidet. Godtgjersla skal fastsetjast av fjellstyret og dekkast av fjellkassa.

Kommunestyret set fristar for framlegg om representantar til fjellstyret. Er det ikkje kome inn forslag innan fristen eller er forslaget ikkje i samsvar med krav til forslag om representantar for begge kjønn, kan kommunestyret nemne opp på fritt grunnlag eller setje ny endeleg frist.

Flertallets sin innstilling går ut på at årsmøtet i fjellstyret og reinbeitedistriktet skal fremme forslag til kommunestyret på hvem som skal sitte i fjellstyret for disse to næringene. Det vil da bli opp til kommunestyret å oppnevne medlemmer, og skal følge prioriteringen til så langt som mulig. Fjellstyret skal i hovedsak bestå 5 medlemmer, der de bruksberettigede skal ha minst to representanter, og dersom det er samisk reindrifutøvelse i området, skal denne næringen være representert med to medlemmer.

Det er viktig for de som driver jordbrukstilknytt virksomhet og samisk reindrift og være godt representert i fjellstyret. Verdal kommune finner det naturlig at det i fjellstyret skal være representert for jakt, fisk og friluftsliv, men finner det nødvendig å peke på at det er de som har sitt virke og utkomme fra landbruksnæringen og fra samisk reindrifutøvelse, som har et stort behov for å benytte ressursene i fjellet og skogen. Verdal kommune mener at det må være en representant fra hver statsallmenning i Fjellstyret og at disse får hver sin tale og stemmerett, og ikke slik det er foreslått i loven, at disse skal dele de to stemmene som er tildelt de bruksberettigede.

Verdal kommune støtter mindretallet som mener at fjellkassen må ha til hensikt å sikre allmenningens ytelse, altså mulighet for inntekt til allmenningen.

Kapitel 4. Bruksrettar som ligg til jordbrukseiegedom

Kapitelet omhandler bruken av rettighetene; sæter, tilleggsjord, beiterett, virkesrett. Verdal kommune mener at bruken av arealer og rettigheter endres over tid og det er derfor viktig at

bruken av rettigheten er tilpasset dagens behov. Eventuelt økonomisk overskudd av leieinntekten bør tilfalle den aktuelle statsallmenningen, evt det lokale Fjellstyret.

Kapitel 5. – Jakt, fangst, felling og fiske

Kapittelet omhandler definisjoner og grenser for kven som er regnet som fast bosatte i området der allmenningen ligg, administrering av jakt- og fiskerett m.v, pris på jaktkort og fiskekort, jakt- og fiskekort og rapportering, vedtak om at allmenningen skal være med i et større jakt- eller fiskeområde og om utleie, småviltjakt med og uten hund og fangst av småvilt, villreinjakt, jakt på annen storvilt, fiske med stang og håndsnøre, fiske med annen redskap enn stang og håndsnøre, Reguleringer i fisket, Jakt- og fiskehytter og naust og jakt- og fiskebuer m.v. frå før 1920.

Forslaget gir anledning til at Fjellstyret skal kunne sette differensiert pris på jakt og fiskekort mellom innenbygdsboende og utenbygdsboende, men ikke på annet storvilt. Reinsjakt reguleres særskilt. Flertallsforslaget innebærer også at innenbygdsboende skal kunne bedrive en mer effektivt fiske, enn utenbygdsboende, dersom Fjellstyret fastsetter det. Verdal kommune støtter flertallets sin innstilling.

Kapitel 6. – Grunn disponering

Et samlet utvalg mener muligheten til å etablere avtaler om feste av tomter i statsallmenningene bør videreføres. Det vises til at tomtefeste gir langsiktige inntekter, som vil kunne gjelde i mange generasjoner fremover. I spørsmålet om tomtefeste skal være den eneste muligheten for etablering av fritidsboliger i statsallmenningene er utvalget imidlertid delt.

Flertallet mener at det ikke skal kunne åpnes for salg av tomter til fritidsboliger i statsallmenningene. Disse medlemmene viser særlig til betydningen statsallmenningene har som beiteområder for småfe, storfe, tamrein og villrein, og adgangen til å avtale at festetomter ikke skal gjerdes inn, jf. tomtefesteloven § 16. Mindretallet mener det er grunn til å utvide unntaket fra forbudet mot avhending i loven til å gjelde byggetomter for fritidsboliger. Disse medlemmene mener den nye loven bør kunne åpne for at Statskog SF kan velge å selge tomter til fritidsboliger fremfor å feste dem bort. En absolutt forutsetning for å tillate salg, skal være at arealbruken ikke kommer de andre allmenningsinteressene for nære.

Verdal kommune støtter flertallets forslag til ny lovtekst.

Kapitel 7. – Skogforvaltningen

Verdal kommune støtter flertallets innstilling i loven, da denne støtter de bruksberettigede å beholde inntektene i den aktuelle statsallmenningen skogen er avvirket i fra, samt bidrar til at skogen forvaltes lokalt av Fjellstyret. Det presiseres at Verdal kommune ønsker at bruksretten skal være reel retter, som ikke skal erstattes med kontant utbetaling som vederlag for bruksretten.

Kapitel 8. – Utleige

Verdal kommune støtter at det skal være mulig for Fjellstyret å leie ut ressurser som er overskytende til de som har behov for det i sin næringsvirksomhet, men som ikke allmenningsrett. Ellers ingen merknader til fremlagt lovforslag.

Postadresse:

Postboks 24
7651 VERDAL
Tlf. 74 04 82 00

Saksbehandler:

Mariann Hovin
mariann.hovin@verdal.kommune.no
Tlf. 47473892

Organisasjon:

Organisasjonsnr. 938587418
E-post: postmottak@verdal.kommune.no
Web: <http://www.verdal.kommune.no>

Kapitel 9. – Oppsyn

Verdal kommune støtter flertallet sin innstilling i lovforslaget. Der det fremgår at oppsynspersonellet fører et utvidet tilsyn med bruken av allmenningen, i stedet for helt spesifikke tilsynsoppgaver.

Kapitel 10. – Saksbehandling

Kapitlet omhandler offentlighet og forholdet til forvaltningsloven, vedtak i fjellstyret og gjensidig uttalelsesrett for fjellstyrene og Statskog SF, samt saksbehandlingsgebyr. Verdal kommune har ingen merknad til fremlagt lovforslag.

Kapitel 11. – Kapitalforvaltning, kontroll og rapportering

Kapitlet omhandler forvaltning av kapital, regnskapsplikt og rapportering. Ingen merknad til fremlagte lovforslag.

Kapitel 12. – Tvisteløsning

Kapitlet omhandler hvordan tvistes og uenigheter skal avgjøres. Verdal kommune støtter flertallet i fremlagt lovforslag.

Kapitel 13. – Ymse føresegner

Kapitlet omhandler straff, anledning til å gi forskrifter, iverksetting og overgangsregler. Verdal kommune har ingen merknad til fremlagt lovforslag.

Vedlegg:

- 1 Landsstyret
vedtok 12.
februar 2019
høringsuttalelser
til forslaget
om ny fjellov -
NOU 2018:11